

สารจากอธิการบดี

วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ นับได้ว่าเป็นวารสารที่มีคุณภาพด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนาจนได้รับการยอมรับในระดับชาติ คือมีฐานข้อมูลปรากฏในศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI (Thai-Journal Citation Index Centre) บทความวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ถือว่าเป็นข้อมูลทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม และการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

สิ่งที่พึงตระหนักและพัฒนาควบคู่ไปกับวิชาการคือความมีศีลธรรมและจรรยาบรรณของความเป็นนักวิชาการแบบพุทธ กล่าวคือต้องมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียดถึงแหล่งปฐมภูมิ เคารพกฎกติกา และสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งรายงานผลการวิจัยและข้อที่ค้นพบตามความเป็นจริงในเชิงสร้างสรรค์ วิชาปรัชญาวิจารณ์อยู่บนฐานข้อมูลและหลักแห่งเหตุผลที่สำคัญนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาพึงปลูกศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา สร้างสรรค์งานเพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาประเทศชาติ และเกิดคุณประโยชน์แก่สังคม

ขออนุโมทนาที่ทีมงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ที่ได้ช่วยกันผลิตผลงานวิชาการแก่สังคม สร้างองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ให้ชาวโลกได้ศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางสืบไป

(พระพรหมบัณฑิต)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

บทความวิชาการและบทความวิจัยในวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๐ นี้ มีเนื้อหาและประเด็นค่อนข้างหลากหลาย ส่วนหนึ่งเกิดจากบทความบางเรื่องได้ถูกคัดเลือกและผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินมาเป็นระยะเวลาที่ต่างกรรมต่างวาระกัน อย่างไรก็ตามบทความทุกบทความยังคงไว้ซึ่งคุณภาพ ซึ่งนอกจากจะผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินประจำฉบับแล้ว สิ่งที่บรรณาธิการให้ความสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือบทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะต้องมีเนื้อหาที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของวารสาร กล่าวคือ เป็นบทความที่เกี่ยวกับสาขาวิชาพระพุทธศาสนา และสาขาวิชาปรัชญา หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง หรือบทความที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับพระพุทธศาสนาหรือปรัชญา โดยที่ผ่านมากองบรรณาธิการได้รับบทความที่มีเนื้อหาสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ข้างต้นเป็นจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจและให้ความสำคัญงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนาและปรัชญาที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทำให้การพิจารณาคัดเลือกบทความของวารสารจึงเป็นไปอย่างเข้มข้น ทั้งนี้ เพื่อนำเสนอผลงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai Journal Citation index Centre (TCI)

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ องค์กร ตลอดจนประเทศชาติสืบไป โดยบทความวิชาการ บทความวิจัยและบทวิจารณ์ประจำฉบับนี้มีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

พระครูโกศลศาสนบัณฑิต (กฤษณะ ตรุโณ) ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ประชุมคำให้การกรุงศรีอยุธยาในเชิงปรัชญา” งานนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า คนในสังคมไทยที่ปรากฏในประชุมคำให้การกรุงศรีอยุธยา นั้นมีพฤติกรรมที่สะท้อนในเชิงปรัชญาหลายสาขา เช่น สาขาอภิปรัชญา สาขาญาณวิทยา สาขาจริยศาสตร์ และสาขาสุนทรียศาสตร์ และจากการวิเคราะห์ด้านคุณค่า ผู้เขียนเห็นว่ามีคุณค่าทั้งด้านการศึกษา คุณค่าด้านการปกครอง และคุณค่าด้านความยุติธรรม บทความนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความมีคุณค่าด้านการศึกษาที่ปรากฏในประชุมคำให้การฯ นั้น ถือเป็นคุณค่าแบบจำเป็น ถ้าขาดการศึกษาแล้วสังคมจะไม่อาจดำรงอยู่อย่างสงบสุขได้

พระมหาอดิเดช สติวโร (สุขวัฒน์วดี) ได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง “**น้ำปัสสาวะบำบัดโรคกับน้ำมูลร่น้ำ : ความเหมือนและความแตกต่าง**” บทความวิชาการนี้ มุ่งนำเสนอความเหมือนและความต่างของแนวคิดทั้ง ๒ นี้ กล่าวคือ น้ำปัสสาวะบำบัดโรค (Urine Therapy) ในปัจจุบันมีส่วนเหมือนและมีส่วนที่แตกต่างจากน้ำมูลร่น้ำในสมัยพุทธกาลอยู่บางประการ ในส่วนที่เหมือนกันเช่น แนวคิดเรื่องความน่ารังเกียจของน้ำปัสสาวะ แนวคิดเรื่องความเชื่อมั่นในพระพุทธรเจ้า และแนวคิดเรื่องการใช้หลักการทางธรรมชาติมารักษาโรค ในขณะที่เดียวกันก็มีส่วนที่แตกต่างกันอย่างเช่น แนวคิดเรื่องความหมายที่แท้จริงของน้ำมูลร่น้ำ แนวคิดเรื่องการใช้ น้ำมูลร่น้ำที่ถูกต้อง และแนวคิดเรื่องวัตถุประสงค์ดั้งเดิมของน้ำมูลร่น้ำ บทความวิชาการนี้ จึงให้ความรู้ในเชิงเปรียบเทียบระหว่างน้ำปัสสาวะบำบัดโรคกับน้ำมูลร่น้ำไว้อย่างน่าสนใจ

สมบูรณ ตาสนธิ ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “**ศึกษาวิเคราะห์รูปในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท**” บทความวิจัยนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องรูป การเกิดขึ้นร่วมกันระหว่างนามกับรูป และเน้นวิเคราะห์รูปในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ผลจากการศึกษาวิจัยทำให้นี้มีความน่าสนใจในกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง เช่น การเกิดขึ้นร่วมกันระหว่างนามและรูปนั้น ผู้เขียนค้นพบว่าบางแห่งก็เกิดขึ้นร่วมกัน บางแห่งก็ไม่เกิดขึ้นร่วมกัน ขึ้นอยู่กับภูมิ ถ้าเกิดขึ้นในปัญญาโวหารภูมิ (ภูมิที่มีชั้น ๕) นามชั้นและรูปชั้นต้องเกิดขึ้นร่วมกันเสมอ ส่วนจิตโวหารภูมิ (ภูมิที่มีนามชั้น ๔) และเอกโวหารภูมิ (ภูมิที่มีรูปชั้น) นามและรูปเกิดขึ้นร่วมกันไม่ได้ เป็นต้น งานนี้จึงน่าสนใจตรงที่ผลการวิเคราะห์การเกิดขึ้นร่วมกันระหว่างนามและรูปที่เกี่ยวข้องอยู่กับโลก (โลกียะ) ที่เรียกอีกอย่างว่า รูปธรรม มีสาเหตุเกิดจากอะไรบ้าง

พระมหานันทภรณ์ ปิยภาณี และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “**ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนทางเพศตามคัมภีร์พระพุทธศาสนา**” บทความวิจัยนี้ผู้เขียนได้พยายามนำเสนอมุมมองพระพุทธศาสนาที่มีความเชื่อว่า ทุกคนมีสิทธิที่จะมีจะได้ในสิ่งที่ต้องการ ทุกเพศมีสิทธิทัดเทียมกันทางด้านพุทธภาวะคือสิทธิทางการบรรลุธรรม โดยไม่จำแนกแยกแยะว่าเป็นเพศหญิง เพศชาย หรือเพศทางเลือก ทุกคนมีสิทธิเข้าถึงได้โดยปราศจากเงื่อนไขทางเพศ ชนชั้น หรือวรรณะ พระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อในหลักของเหตุและผล ปัจจัยหลักที่เป็นสาเหตุของการเบี่ยงเบนทางเพศคือ ปัจจัยภายนอกกับปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกได้แก่ ครอบครัว โรงเรียนเพื่อนสิ่งแวดล้อมและสื่อสังคม เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายในได้แก่ กรรมคือการกระทำที่มนุษย์ได้กระทำในช่วงก่อนหน้านี งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องในการหาหนทางที่ดีกว่าสำหรับผู้เบี่ยงเบนทางเพศกับคนทั่วไปในการดำเนินชีวิตร่วมกัน

พระมหาไพรัช ธรรมทีโป และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “**กัลยาณมิตรในพระพุทธศาสนากับปรัชญาตะวันตก : บูรณาการเพื่อความสมานฉันท์ในสังคมไทย**” ในบทความนี้ ผู้เขียนได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดเรื่องกัลยาณมิตรในพระพุทธศาสนากับมิตรภาพในปรัชญาของเพลโต อริสโตเติล และอิมมานูเอล คานต์ กับการสัมพันธ์เชิงลึกภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างในประเด็นเรื่องบทบาทของกัลยาณมิตรและมิตรภาพในการเสริมสร้างความสมานฉันท์ระดับชุมชนที่หมู่บ้านนาโคก ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมือง จังหวัดเลย และในการสร้างความสมานฉันท์ระดับชาติของสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งงานนี้ชี้ให้เห็นว่ากัลยาณมิตรและมิตรภาพเป็นปัจจัยสำคัญจำเป็นในการสร้างความสมานฉันท์ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในระดับชุมชนและระดับชาติ ในงานเขียนดังกล่าวนี้ยังได้เสนอแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ด้วยหลักกัลยาณมิตรโดยเน้นคุณธรรมประการหนึ่งคือการให้อภัยต่อกัน ไว้ที่น่าสนใจและที่สำคัญก็คือมีความสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องมิตรภาพในปรัชญาตะวันตก อันนำไปสู่การให้อภัยด้วยเหตุผล และส่งผลให้เกิดความสมานฉันท์ในสังคมอย่างยั่งยืนอีกด้วย

ศุภชัย ศรีศิริรุ่ง และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “**พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน**” บทความวิจัยเรื่องนี้มีประเด็นที่น่าสนใจตรงที่ผู้เขียนได้พยายามตอบคำถามว่า “พระพุทธศาสนาเป็นเพียงแค่วิทยาศาสตร์ใช่หรือไม่” โดยใช้วิธีวิจัยแบบวิภาษวิธี แล้วจึงนำเสนอการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างมีเหตุผล จนได้คำตอบพร้อมเหตุผลที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ด้านปรัชญา โดยในงานเขียนดังกล่าวพบว่า พระพุทธศาสนาไม่เพียงแค่วิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากปรากฏการณ์ความหลากหลายของพระพุทธศาสนาที่มีอยู่แล้วในสังคม อันเกิดจากการตีความพระพุทธศาสนาและพระไตรปิฎกที่แตกต่างกัน การตีความว่าพระพุทธศาสนาเป็นวิทยาศาสตร์นั้นเป็นเพียงการตีความของผู้ถือกระบวนทรรศน์ที่ ๔ (สมัยใหม่) เพียงกระบวนทรรศน์เดียวเท่านั้น ยังมีการตีความแบบอื่นอีกที่บ่งชี้ว่าพระพุทธศาสนาไม่เพียงแค่วิทยาศาสตร์ แต่สามารถเป็นอะไรก็ได้ตามกระบวนทรรศน์ของผู้ตีความ เป็นต้น บทความนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นความท้าทายทางความคิดของผู้ที่สนใจงานเขียนแนวนี้ได้เป็นอย่างดี

ณัจฉริยา ค้ายิ่ง และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “**สถานการณ์และการจัดการอาหารที่มีผลภาระบ้วนหมตอายุภายในวัดพุทธ**” งานนี้ผู้เขียนต้องการวิเคราะห์สถานการณ์และการจัดการอาหารที่มีผลภาระบ้วนหมตอายุในวัด โดยผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า ประเภทอาหารที่มีผลภาระบ้วนหมตอายุที่พบมาก คือ อาหารประเภทแป้ง นมและผลิตภัณฑ์จากนม ในส่วนของการจัดการของวัดยังพบว่าระบบการจัดการอาหารที่ระบ้วนหมตอายุของวัดไม่ชัดเจน อาหารที่เหลือส่วนใหญ่จะแจกจ่ายญาติโยม มีบางวัดที่มีผู้มีจิตศรัทธาน้อยมาทำบุญจะเก็บอาหารไว้ที่วัด ทั้งส่วนที่แจกจ่ายและเก็บไว้ที่วัดไม่มีการตรวจสอบวันหมตอายุ และไม่มีการจัดการอาหารตามหลักการทางสาธารณสุข ซึ่งต้องหาวิธีการในการจัดการอาหารตามจำนวนวันหมตอายุ และจัดลำดับการนำออกมารับประทานหรือนำมาแจกจ่ายตามวันหมตอายุต่อไป ซึ่งบทความวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องด้านสาธารณสุขต่อไป

บุญเรือน เทียรทอง และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “**การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธแบบไตรสิกขา**” บทความนี้ได้พยายามที่จะนำเสนอหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธแบบไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิและปัญญา มาเป็นแนวทางในการบริหารพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศด้านวิชาการสู่มาตรฐานสากล มีคุณธรรม จริยธรรม ตามวิถีไทยบนความพอเพียง ซึ่งผลการวิเคราะห์ทำให้พบว่า ปัจจัยของศีล ได้แก่ คุณธรรมและความคุ้มค่า มีผลต่อสมาธิ ปัจจัยของสมาธิที่มีผลต่อปัญญา ได้แก่ การมีส่วนร่วมและความอดทน และปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนอย่างมีคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธแบบไตรสิกขา คือ ปัจจัยของศีล สมาธิ และปัญญา ได้แก่คุณธรรม ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วม ความอดทน ความรับผิดชอบ นิติธรรม ความโปร่งใส และความซื่อสัตย์ มีผลต่อการบริหารโรงเรียน งานนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนเชิงพุทธอีกรูปแบบหนึ่ง

พระครูธรรมศาสนโฆสิต (ภิญโญ ปานดำรงค์) และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “**การตีความมรรคมืองค์ ๘ ตามหลักหลังนวยุคสายกลาง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน**” บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการตอบคำถามว่า “มรรคมืองค์ ๘ สามารถตีความใหม่ด้วยกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางได้หรือไม่” ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลของฝ่ายตรงข้ามที่สนับสนุนว่ามรรคมืองค์ ๘ ไม่สามารถตีความเป็นหลังนวยุคสายกลางได้ มีเหตุผลสำคัญ ๓ ประการ คือ มรรคมืองค์ ๘ ต้องตีความตามตัวบทเท่านั้นเพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของคำสอน และเพื่ออ้างคำอธิบายตามอรรถกถาจารย์ที่เป็นที่ยอมรับแล้ว มรรคมืองค์ ๘ ต้องตีความตาม

ศัพท์บาลีที่เป็นตัวบทดั้งเดิมเท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน และอีกเหตุผลก็คือมรรคมืองค์ ๘ ต้องตีความคำสอนเชิงวิทยาศาสตร์เท่านั้น เพื่อยกระดับความรู้ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นระบบ ผู้เขียนในฐานะเจ้าของผลงานวิจัยนี้เห็นว่า มรรคมืองค์ ๘ สามารถตีความใหม่ด้วยกระบวนการทรรศน์ หลังนวยุคสายกลางได้ งานนี้จึงเกิดความท้าทายให้ท่านที่สนใจได้ศึกษาในรายละเอียดเชิงลึก และวิเคราะห์ตามว่า มรรคมืองค์ ๘ สามารถตีความใหม่ด้วยกระบวนการทรรศน์หลัง นวยุคสายกลางได้อย่างไร

พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความเข้าใจต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความเป็นสามเณรของสามเณรในโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน สำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๙” เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของสามเณรในโครงการฯ ทัศนคติและความเข้าใจต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความเป็นสามเณรของสามเณรในโครงการฯ และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเรื่องทัศนคติและความเข้าใจต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความเป็นสามเณรของสามเณรในโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่าสามเณรมีทัศนคติและความเข้าใจต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความเป็นสามเณรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านศีล ด้านสมาธิ และด้านปัญญา อยู่ในระดับมาก และจากผลการเปรียบเทียบ พบว่า สามเณรที่มีอายุ วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีทัศนคติและความเข้าใจต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความเป็นสามเณร โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ งานเขียนนี้จึงเป็นประโยชน์ในแง่ที่นำเอาผลการศึกษามาวิเคราะห์และเสนอแนะเรื่องทัศนคติและความเข้าใจต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความเป็นสามเณรของสามเณรในโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โดยพัฒนาไปสู่โครงการที่จัดขึ้นในสังคมไทยต่อไปได้

วุฒินันท์ กันทะเตียน ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “ภูมิสถาปัตยกรรมของวัดไทยกับการเรียนรู้และการเสริมสร้างสุขภาวะเชิงพุทธบูรณาการ” ในงานนี้ ผู้เขียนต้องการศึกษาแนวคิด โครงสร้าง และลักษณะของวัดในสมัยพุทธกาล โครงสร้างและลักษณะทางภูมิสถาปัตยกรรมของวัดไทย และวิเคราะห์ภูมิสถาปัตยกรรมของวัดไทยกับการเรียนรู้และการเสริมสร้างสุขภาวะเชิงพุทธบูรณาการ งานนี้ชี้ให้เห็นว่าวัดในสมัยพุทธกาล พัฒนามาจาก

หลักคิดพื้นฐานคือพื้นที่ต้องมีความเป็น “สปปายะ” หรือเป็น “พื้นที่ร่มเย็น” ซึ่งตรงกับคำว่า “อาราม” และเน้นจุดหมาย ๒ ประการ ได้แก่ ทำให้เป็นพื้นที่ละกิเลส (ปหานาราม) และทำให้เป็นเขตพัฒนากุศล (ภาวนาราม) ภูมิสถาปัตยกรรมของวัดไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดหลัก ๓ ประการ ได้แก่ จักรวาลวิทยาและไตรภูมิ หลักสปปายะ และแนวคิดที่ผสมผสานระหว่างเรื่องจักรวาลวิทยาไตรภูมิหลักสปปายะและภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งผู้เขียนได้เสนอแนะว่า วัดไทยควรจะเน้นด้านกายภาพก่อน และให้ความสำคัญกับการร่วมมือกับประชาชนเพื่อสะท้อนความต้องการที่แท้จริง และจำเป็นต้องยึดเป้าหมายเดียวกันคือมุ่งให้เป็นวัดสงบ มีความร่มรื่น และทำให้คนเข้าถึงวัดพร้อมกับการเข้าถึงธรรมในที่สุด

ทองคำ เกษจันทร์ และคณะได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย” บทความนี้เป็นการนำเสนองานวิจัยเรื่องเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาและบัณฑิต เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาและบัณฑิต และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคณาจารย์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๕ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาและบัณฑิตของวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย งานนี้แม้จะเป็นการศึกษาในพื้นที่เฉพาะ แต่ก็อาจนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวไปปรับใช้กับส่วนงานอื่นได้ด้วย

มนตรี สิริโรจนานันท์ ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง “แม่ชี : สตรีผู้นำทางแห่งรักสำหรับเยาวชน” บทความนี้ได้เปิดโลกทัศน์ในด้านศักยภาพของแม่ชีในฐานะครูนักจัดการเรียนรู้ โดยผู้เขียนได้พัฒนามาจากงานวิจัยในโครงการจัดการความรู้เรื่อง “ศิลปะแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธสู่ทางแห่งรักสำหรับเยาวชนที่ประสบความยากลำบาก” โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานให้แก่แม่ชีในเครือข่ายไทยพัฒนา และเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่เยาวชนได้มีภูมิคุ้มกันเชิงคุณธรรม โครงการดังกล่าวนี้ได้ช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะ เทคนิคและกระบวนการอบรมให้แก่แม่ชีเพื่อเตรียมความพร้อมเป็นครูนักจัดการเรียนรู้ และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันเชิงจริยธรรมและคุณธรรมสำหรับให้แก่เยาวชนผลลัพธ์จากโครงการพบว่า เยาวชนกลุ่มเป้าหมายมีการเปลี่ยนแปลง คือ มีความรักในตนเอง เรียนรู้จักที่จะไว้วางใจเพื่อน มีความกล้าหาญ เรียนรู้ในเรื่องของความสามัคคี ได้สัมผัสกับความอ่อนโยนภายในจิตใจและมีสติรู้เท่าทันกับการป้องกัน มีภูมิคุ้มกันทางใจมากขึ้น และยังได้รับ

ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่อง “เพศสัมพันธ์” อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่าแม่ซีได้แสดงศักยภาพและบทบาทของผู้หญิงในพระพุทธศาสนากับการทำงานเพื่อสังคมได้เป็นอย่างดี

ปณัชญา ลีลายุทธ และคณะ ได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง **“จริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อมวลชนยุคสื่อดิจิทัล”** ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อที่จะเป็นข้อกำหนดที่ชัดเจนในวิชาชีพของนักการสื่อสาร ซึ่งหากสื่อมวลชนยังคงยึดมั่นในหลักการชัดเจนภายใต้จิตสำนึกที่ดีและการปฏิบัติงานท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะการพัฒนาทางเทคโนโลยีการสื่อสารสื่อดิจิทัลที่ทุกคนต่างล้วนเป็นผู้ผลิตข่าวสารได้ด้วยตนเองแล้ว สื่อมวลชนมืออาชีพจะต้องมีภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือ ความเป็นสื่อที่ดี และไม่ถูกลดบทบาทจากสังคมลงไปในอนาคตได้ด้วยยึดมั่นในจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อ บทความนี้จึงเป็นเสมือนการชี้แนวปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณที่พึงประสงค์ในยุคที่สื่อมวลชนมืออาชีพต้องทำหน้าที่ท่ามกลางสังคมที่ทุกคนทุกฝ่ายต่างก็มีสื่อเป็นของตัวเอง เช่น เฟสบุ๊ค (facebook) ไลน์ (Line) เป็นต้น ไว้อย่างน่าสนใจ

พระมหาจรรย์ชุต ปิโยโค และคณะ ได้เขียนบทความวิจัยเรื่อง **“ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และผู้ที่สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร”** ในบทความวิจัยนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ของนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๘ และผู้ที่สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และผู้ที่สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร และเพื่อเสนอแนะปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยต่อไป อีกทั้งยังอาจเป็นต้นแบบในการวิจัยในสถานศึกษาอื่น ๆ ได้อีกด้วย

ดวงเพชร สมศรี ได้เขียนบทวิจารณ์หนังสือเรื่อง “พระพรหมคุณาภรณ์ในทัศนะของผม” เขียนโดย : สมภาร พรมทา ในวารสารปัญญา โดยผู้วิจารณ์ได้นำเสนอทัศนะที่เห็นต่างระหว่างศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรมทา กับ พระพรหมคุณาภรณ์ (สมณศักดิ์ในขณะนั้น) ในประเด็นต่าง ๆ โดยผู้วิจารณ์ได้แสดงทั้งประเด็นที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในแง่มุมการใช้เหตุผลตามทัศนะ เช่น การนำเสนอในบางประเด็นที่ถูกต้องความคลาดเคลื่อน อันเกิดจากข้อมูลบางประการไม่ครอบคลุม กระชับ ชัดเจน เป็นต้น บทวิจารณ์นี้แม้จะเป็นบทความสั้น ๆ แต่ก็ประโยชน์ในเชิงวิชาการที่เป็นแนวทางในกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลในมุมมองที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี
